

**Vlada Crne Gore
Kabinet predsjednika
Kancelarija za evropske integracije**

INFORMACIJA

o projektnim prijavama pripremljenim za podnošenje u okviru 29. poziva tehničke podrške za pripremu projektne dokumentacije i 8. poziva za sufinansiranje investicija za sprovođenje infrastrukturnih projekata kroz Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO)

Uvodne informacije

Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO) predstavlja zajedničku finansijsku platformu Evropske komisije, međunarodnih finansijskih institucija i bilateralnih donatora, koja je pokrenuta 2009. godine, s ciljem obezbjeđivanja finansijske i tehničke pomoći za strateške investicije. Kroz ZIO moguće je predložiti projekte na nacionalnom i regionalnom nivou iz oblasti *energetike i energetske efikasnosti, saobraćaja, životne sredine, društvenih djelatnosti i digitalne infrastrukture*. Posredstvom ZIO, uz jasno definisanje prioriteta i paketa pomoći za strateška ulaganja i institucionalnu reformu u region, doprinosi se evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana, kroz pružanje podrške investicijama kojima se unaprijeđuje rast, kao i podsticanje regionalne saradnje i povezanosti. Naime, kroz ZIO se mogu podnijeti projektne prijave kroz pozive *tehničke podrške za pripremu projektne dokumentacije*, kao i kroz pozive za *sufinansiranje investicija za sprovođenje infrastrukturnih projekata*.

Posredstvom *poziva tehničke podrške za pripremu projektne dokumentacije* mogu se podnijeti projektne prijave za pripremu projektne dokumentacije za sve faze pripreme infrastrukturnog projekta, što EU podržava sa 100% bespovratnih sredstava EU. Kroz ZIO, Evropska komisija odobrava bespovratna sredstva za finansiranje izrade projektne dokumentacije i obezbjeđivanje tehničkih preduslova za početak sprovođenja projekata, dok se sprovođenje projekta finansira kroz kreditna sredstva međunarodnih finansijskih institucija i eventualno kroz bespovratna sredstva EU.

Posredstvom *poziva za sufinansiranje investicija za sprovođenje infrastrukturnih projekata*, Evropska komisija, u skladu sa definisanom metodologijom, opredjeljuje određeni procenat sredstava za bespovratnu podršku investiciji, što je zavisno od poziva podložno izmjenama, dok ostatak države obezbijeduju kroz kreditno zaduživanje kod neke od međunarodnih finansijskih institucija (Evropska investiciona banka (EIB), Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), Razvojna Banka Savjeta Evrope (CEB), Njemačka razvojna banka (KfW), Francuska razvojna agencija (AFD), Svjetska banka (WB)). To je ujedno i jedan od potrebnih uslova za prijavu projekata.

Operativni odbor Zapadnobalkanskog investicionog okvira je pisanom procedurom **7. novembra 2023. godine** donio odluku o raspisivanju 29. poziva za dostavljanje projekata za tehničku podršku u pripremi projektne dokumentacije i 8. poziva za sufinansiranje investicija za sprovođenje infrastrukturnih projekata. Dostavljanje projektnih predloga kroz navedene pozive odnosi se na postojeće projekte u oblasti saobraćaja, digitalne infrastrukture, zaštite životne sredine, energetike i društvenih djelatnosti.

Rok za dostavljanje projektnih predloga za oba poziva je 24. februar 2023. godine.

Projektne prijave u okviru 29. poziva tehničke podrške za pripremu projektne dokumentacije kroz ZIO

U predviđenom roku u okviru 29. poziva tehničke podrške za pripremu projektne dokumentacije Ministarstvu evropskih poslova podnijeto je **pet projektnih aplikacija** od strane Ministarstva prosvjete (1) i Ministarstva kapitalnih investicija (4).

1) Unapređenje infrastrukture u ustanovama predškolskog obrazovanja u Crnoj Gori

Glavni cilj projekta je stvaranje neophodnih prostornih kapaciteta kroz izgradnju 6 novih u Podgorici, Bijelom Polju i Beranama i rekonstrukciju postojećeg objekta vrtića u Plavu. Nakon realizacije projekta, odnosno nakon izgradnje i rekonstrukcije objekata, biće stvoreni optimalni uslovi za nastavu predškolskog vaspitanja u naseljima koja nemaju ove kapacitete ili su uslovno neadekvatni.

Projekat je uvršten na Jedinstvenu listu prioritetnih infrastrukturnih projekata pod **rednim brojem 6** u okviru sektora *Društvene djelatnosti*. Ukupna vrijednost projekta na listi iznosi **53,88 miliona eura**, dok se projektom tehničke podrške za pripremu Glavnog projekta, Studije uticaja na životnu sredinu i tenderske dokumentacije traže bespovratna sredstva u iznosu od **1,6 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Razvojna banka Savjeta Evrope (CEB).

2) Izgradnja dalekovoda Virpazar – Ulcinj od 110 kV

Glavni cilj projekta je izgradnja dalekovoda, kako bi se poboljšalo snabdijevanje i povezivanje obnovljivih izvora električne energije. Projektom bi se omogućilo dvostrano napajanje TS 110/35 kV Ulcinj, čime bi se obezbijedio (N-1) kriterijum i time povećao nivo sigurnosti snadbijevanja potrošača.

Projekat je uvršten na Jedinstvenu listu prioritetnih infrastrukturnih projekata pod **rednim brojem 4** u okviru sektora *Energetika*. Ukupna vrijednost projekta na listi iznosi **45,08 miliona eura**, dok se projektom tehničke podrške za pripremu Idejnog projekta i Studije izvodljivosti traže bespovratna sredstva u iznosu od **1,45 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD).

3) Izgradnja dalekovoda Brezna-Kruševo-Sarajevo od 400 kV sa trafostanice Kruševo 400/220 kV:

Glavni cilj projekta je izgradnja TS 400/220 kV Kruševo čime bi se stvorile mogućnosti za povezivanje hidroelektrane Piva sa mrežom od 400 kV. Izgradnja dalekovoda od 400 kV planirana je do granice sa Bosnom i Hercegovinom.

Projekat je uvršten na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata pod **rednim brojem 1** u okviru sektora *Energetika*. Ukupna vrijednost projekta na listi iznosi **92,88 miliona eura**, dok se projektom tehničke podrške za pripremu Idejnog projekta i Studije izvodljivosti traže bespovratna sredstva u iznosu od **3,6 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD).

4) Istočno-mediteranski koridor: Crna Gora – Srbija R4 željeznička povezanost, rehabilitacija tunela Sozina, dionica Bar-Vrbnica

Glavni cilj projekta je unapređenje bezbjednosti i smanjivanje vremena putovanja na dionici Virpazar-Sutomore željezničke pruge Bar-Vrbnica kroz rehabilitaciju tunela Sozina.

Projekat je uvršten na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata pod **rednim brojem 1** u okviru sektora *Saobraćaj*. Ukupna vrijednost projekta na listi iznosi **246,5 miliona eura**, dok se projektom tehničke podrške za pripremu Glavnog projekta, Studije uticaja na životnu sredinu i tenderske dokumentacije traže bespovratna sredstva u iznosu od **1,3 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska investiciona banka (EIB).

5) Mediteranski koridor: Crna Gora – Albanija R2 željeznička povezanost, granica između dvije države

Glavni cilj projekta je rekonstrukcija i modernizacija pruge Podgorica - Tuzi radi povećanja sigurnosti i bezbjednosti pruge, smanjenje vremena putovanja, povećanje prosječne brzine vozova, povećanje kvaliteta usluga u željezničkom saobraćaju, povećanje upošljavanja kapaciteta Luke Bar, kao i razvoj turizma. Projekat će uticati na obim razvoja ekonomskih aktivnosti, efikasnije funkcionisanje aerodroma, i veće korišćenje kapaciteta Luke Bar, a sve ukupno postizanje boljih infrastrukturnih priključaka za tranzitni saobraćaj.

Projekat je uvršten na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata pod **rednim brojem 8** u okviru sektora *Saobraćaj*. Ukupna vrijednost projekta na listi iznosi **84,4 miliona eura**, dok se projektom tehničke podrške za pripremu Glavnog projekta, Studije uticaja na životnu sredinu i tenderske dokumentacije traže bespovratna sredstva u iznosu od **3 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska investiciona banka (EIB).

Projektne prijave u okviru 8. poziva za sufinansiranje investicija za sprovođenje infrastrukturnih projekata kroz ZIO

U predviđenom roku u okviru 8. poziva za sufinansiranje investicija za sprovođenje infrastrukturnih projekata Ministarstvu evropskih poslova podnijeto je **sedam projektnih aplikacija** od strane Ministarstva prosvjete (1), Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (1), Ministarstva pravde (1) i Ministarstva kapitalnih investicija (4).

1) Predškolska infrastruktura u Crnoj Gori 2 - Unapređenje energetske efikasnosti u objektima vrtića u Baru i Ulcinju

Glavni cilj projekta je izgradnja objekata za vrtiće u skladu sa smjernicama za projektovanje predškolskih ustanova, gdje bi se u skladu sa efikasnim i fleksibilnim dizajnom prilagođenim djeci, poboljšali uslovi za boravak djece.

Projekat je uvršten na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata pod **rednim brojem 6** u okviru sektora *Društvene djelatnosti*. Ukupna vrijednost projekta na listi iznosi **53,88 milion eura**, dok se kroz investicioni grant traže bespovratna sredstva u iznosu od **4,93 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Razvojna banka Savjeta Evrope (CEB).

2) Unapređenje sistema vodosnabdjevanja na Cetinju

Glavni cilj projekta je razvoj održivog sistema vodosnabdjevanja na Cetinju, kao i unapređenje njegove funkcionalnosti i operativnosti i pojedinačnih objekata u skladu sa praksom i politikom EU i u kontekstu nacionalnih/sektornih strategija.

Projekat je uvršten na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata pod **rednim brojem 14** u okviru sektora *Zaštita životne sredine*. Ukupna vrijednost projekta na listi odobrenoj u decembru 2021. godine iznosi **10,29 miliona eura**, dok se kroz tehničku podršku (1,19 miliona eura) i investicioni grant (9,69 miliona eura) traže bespovratna sredstva u iznosu od **10,88 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska investiciona banka (EIB).

3) Obezbjedjivanje energetske efikasnosti i digitalne infrastrukture u sistemu za izvršenje krivičnih sankcija

Glavni cilj projekta je da se omogući izvršenje kazni zatvora iz nadležnosti osnovnih sudova sa područja nadležnosti Višeg suda u Bijelom Polju, a koji pokriva trinaest opština na sjeveru Crne Gore. Izdržavanjem kazni zatvora na ovom području olakšao bi se proces socijalne rehabilitacije i resocijalizacije osuđenih lica, a bilo bi riješeno i pitanje ekonomičnosti za porodice osuđenih lica sa sjevera Crne Gore. Izgradnjom novog Zatvora u sjevernoj regiji doprinijeće se poboljšanju i unapređenju poštovanja ljudskih prava zatvorenih lica kao i omogućavanju efikasnije ponovne integracije u društvo.

Projekat je uvršten na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata pod **rednim brojem 25** u okviru sektora *Društvene djelatnosti*. Ukupna vrijednost projekta na listi iznosi **26,95 milion eura**, dok se kroz investicioni grant traže bespovratna sredstva u iznosu od **9,8 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Razvojna banka Savjeta Evrope (CEB).

4) Izgradnja dalekovoda 110 KV Vilusi-Herceg Novi sa proširenjem trafostanice Herceg Novi i rekonstrukcijom trafostanice Vilusi

Glavni cilj projekta je obezbjeđivanje pouzdanijeg i sigurnijeg napajanja turističkih regija i stvaranje uslova za priključenje i plasman energije iz obnovljivih izvora - vjetroelektrane Krnovo i Možura, uz pouzdanije i sigurnije napajanje turističkih regija i stvaranje uslova za priključenje novih potrošača i velikih turističkih kompleksa koji će

omogućiti dalji intenzivni razvoj turističkih kapaciteta na području primorja i Nacionalnog parka Durmitor i Nacionalnog parka Skadarsko jezero.

Projekat je uvršten na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata **pod rednim brojem 4** u okviru sektora *Energetika*. Ukupna vrijednost projekta na listi iznosi **45,08 miliona eura**, dok se kroz investicioni grant traže bespovratna sredstva u iznosu od **2,6 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD).

5) Izgradnja trafostanice Brezna od 400/110 kV sa uvođenjem dalekovoda Lastva-Pljevlja od 400 kV:

Glavni cilj projekta je povezivanje sa susjednim elektroenergetskim sistemima (Italija, Srbija i Bosna i Hercegovina) i rekonstrukcija elektroprenosnih objekata i izgradnja dijela mreže neophodne za uključenje vjetroelektrana na prenosnu mrežu. Projekat doprinosi razvoju regionalnog tržišta električne energije, povećanju sigurnosti i pouzdanosti rada objekata elektroprenosnog sistema kroz njegovu dogradnju i rekonstrukciju i eliminaciji uskih grla za integraciju obnovljivih izvora energije.

Projekat je uvršten na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata **pod rednim brojem 1** u okviru sektora *Energetika*. Ukupna vrijednost projekta na listi iznosi **92,88 milion eura**, dok se kroz investicioni grant traže bespovratna sredstva u iznosu od **4,87 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD).

6) Implementacija CEDIS pametne digitalizacije

Glavni ciljevi projekta su: 1) daljinsko očitavanje; 2) limitiranje angažovane snage; 3) daljinsko isključenje; 4) kontrola pristupa mreži; 5) kontrola gubitaka u mreži; 6) upravljanje alarmnim sistemom za neovlašćeni pristup; 7) stvaranje uslova za liberalizaciju tržišta; 8) unapređenje procesa planiranja razvoja distributivne mreže; 9) optimizacija kapaciteta distributivne mreže; 10) povećanje kvaliteta snabdijevanja; 11) smanjenje ispada i trajanja beznaponskih pauza; i 12) smanjenje neisporučene energije zbog prekida.

Projekat je uvršten na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata **pod rednim brojem 11** u okviru sektora *Energetika*. Ukupna vrijednost projekta na listi iznosi **35 miliona eura**, dok se kroz investicioni grant traže bespovratna sredstva u iznosu od **7,2 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD).

7) Istočno-mediteranski koridor: Crna Gora–Srbija R4 željeznička povezanost, dionica Bar – Vrbnica

Glavni cilj projekta je da se stvori transportni sistem u Crnoj Gori koji će biti kompatibilan sa transportnim sistemom Evropske unije, sa tendencijom dalje modernizacije, tako da će Crna Gora biti spremna da se pridržava standarda Evropske unije koji se odnose na prevoz. Realizacija ovako važnog projekta će rezultirati opštim povećanjem brzine saobraćaja u tranzitu, unaprijediti nivo usluga i olakšati protok međunarodne trgovine i transporta putnika. Nakon njegovog okončanja, željeznica će imati pozitivan uticaj na komercijalne i trgovinske aktivnosti u regionu i doprinijeti

regionalnom razvoju i koheziji u širem području Balkana. Ruta 4 je veza sa Koridorom X, jednim od najvažnijih Trans-evropskih saobraćajnih koridora koji prolaze kroz Srbiju i povezuje Austriju, Mađarsku, Sloveniju, Hrvatsku, Srbiju, Bugarsku, Makedoniju i Grčku.

Projekat je uvršten na Jedinственu listu prioritетnih infrastrukturnih projekata **pod rednim brojem 1** u okviru sektora *Saobraćaj*. Ukupna vrijednost projekta na listi iznosi **246,5 miliona eura**, dok se kroz investicioni grant traže bespovratna sredstva u iznosu od **75 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska investiciona banka (EIB).

Uzimajući u obzir značaj realizacije gore navedenih projekata za dalji razvoj Crne Gore i ubrzanja procesa pristupaju EU, neophodna je saglasnost Vlade Crne Gore za podnošenje projektnih predloga, kako bi nacionalni IPA koordinator bio ovlašćen za preuzimanjem daljih koraka, koji se odnose na zvanično podnošenje projektnih prijava, kako bi se pristupilo razmatranju i ocjenjivanju istih, koje su dostavljene Ministarstvu evropskih poslova od strane resornih ministarstava.

Nakon podnošenja projekata slijedi ocjenjivanje koje sprovodi Evropska komisija u saradnji sa međunarodnim finansijskim institucijama, a konačna odluka o projektima koji će biti finansirani zavisi od dostupnosti sredstava EU i broja projekata koji dostave ostale države Zapadnog Balkana.